

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

12. De donatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

1 **P**ropositum (distinctum à promissione gratuita & donatione) dandi aliquid nullam parit obligationem.

Promissio gratuita addit proposito denunciam voluntatem, se gratis obligandi alteri, si ipsi acceptum sit, V. C. promitto me donaturum, mutuum rum.

Promissio (impropriè dicta) ex sola fidelitate obligat sub veniali, per accidens ratione damni futuræ, si V. C. alicui promittas pecunias ei mutuum rum ad frumentum emendum, & postea dicitur non stes.

Propria verò dicta promissio est, cum in intentione promittentis est ex iustitia se obligare, ita ut acceptam promissionem acceptandi, ius & actio tanquam reè debitum promissum exigendi, saltem in foro conscientiae acquiratur. Oblig. sub mortali. Quae verò fuerit animus promittendi, debet colligi ex verbis promittentis & ex circumstantijs.

2 **D**onatio (quasi doni datio) vna verbalis est (V. C. do tibi equum) qui tamen absens est. Cuiusmodi donatio, licet rei donatæ dominium non transferat, neque ita disponente, ut cum consensu etiam requiritur traditio rei) parit tamen obligationem & actionem personalem, etiam externo civili foro. Altera est donatio realis & perfecta, in qua res, quæ donatur, etiam traditur, ut statim accipientis fiat.

Donatio alia est inter viuos; (cum is, qui donat, vult habere illum, cui donat, quam se.) Altera verò est causa mortis; (cum quis habere se mavult, quam cum viuo donat.)

donat, quam heredem suum. l. i. ff. de mortis causa donationibus.)

Donatio mortis causa partim cum pactis conuenit, id est, secundum formam siue modum constitutionis suæ. Opus enim est, ut donatarius donationem mortis causa sibi factâ, acceptet vel per se, vel per alium. Si enim nemine acceptante, donatio causa mortis fiat in testamento, vel codicillo, censeri debet legatum. Partim conuenit cum ultimis voluntatibus, secundum effectum. Nam in donationibus causa mortis, perinde ac in legato, locum habet Falcidia, item utrinque capacitas donantis & legantis tempore mortis consideratur. Adde quod eo ipso mortis tempore dominium rei donatæ sine vlla traditione donatario acquiri censetur. Denique sicut omnis alia vltima voluntas, ita & donatio causa mortis ante donantis mortem omnino firma non est, quominus per donantis pœnitentiam, vel ob donatarij præuenientem mortem reuocari possit iuxta illud l. Senatus 35. in fine. l. 32. ff. eod. *Non videtur proficiat donatio mortis causa facta, antequam mors donatoris subsequatur.* Differt tamen mortis causa donatio à legato, quod legatum à testamento pendeat, tanquam accessorium à principali: quare infirmato testamento corrumpitur etiam legatum: stante autem testamento, legatum ab hærede præstandum est non ante, quam is hæreditatem adiit. Sed donatio causa mortis à testamento independens est, ipsa donantis morte perficitur, ad eò, ut si res mortis causa donata à donatore donatario tradita fuerat, eius dominium non pene & irrevocabiliter ipsi tunc acquiratur, ut nulla ratione opus sit: cum ante mortem donantis acquiratum quidem ipsi dominium esset, quâvis reuocabile.

Ll 3 Alia

Alia tamen ratio est in donatione inter coniuges facta. Sin verò res causa mortis donata sit verbo tantum, sed non tradita : tunc donatio post mortem donantis actio in rem veluti domino competat, versus heredem.

NB. Ad donationem causa mortis requiruntur testes, perinde atque ad ultimas voluntates : quia in ea causa defuncti agitur, qui cum se ipsum detrahere non possit, facile esset dolos ac fraudes componere.

Porrò donatio inter viuos coniuges absolute facta, si sit tantum impulsiva (V. C. si tali pacto fiat, donatio nunquam reuocari possit, causa moriens censeri debet tantum impulsiva) subsistere non potest, vt noster cognatus fecit, neque ex tali donatione Falcidia detrahenda.

§ In dubio potius præsumitur donationem factam inter viuos, quam causa mortis; tunc autem donatio censetur facta causa mortis, si donator mortis mentionem fecit in dispositione, adeò donatio dependeat à morte donantis.

NB. Donatarius etiam si nulli testes adhibuerit, est in conscientia si sciat defunctum animum donandi habuisse.

6 Vxor Eleemosynas aliasque donationes arbitrio suo facere non potest ex bonis dotalibus, aliorumque, quorum administratio ad maritum spectat. Excepit nisi maritus absens, prodigus, aut mente captus, in quo vt ad ipsam administrationem translata, & nisi necessitas postulet, vt fiant donationes remuneratæ, si maritus tam impudens & auarus sit, vt negligat.

Potest tamen simpliciter facere eleemosynas

paraphernis. Imò etiam inuito marito potest facere
 eleemosynas moderatas, spectata qualitate sui status,
 & callatæ dotis. Ratio, quia vxor non est ancilla mari-
 ti, sed socia & administrationis domesticæ parti-
 ceps, ac quasi compar, vt proinde maritus ea in re
 inuitus meritò esse non possit, quia tamen ma-
 rito vt capiti subiecta esse debet, ideò non po-
 test arbitrato suo superfluas eleemosynas face-
 re. NB.

Quod si maritus nimis prodigus sit in largiendo,
 vel magna profusio bonorum cedat in iniuriam vxo-
 ris, tunc maritus, eiusque hæredes vxori ad restitu-
 tionem obligantur.

Filiusfam. etiam ex bonis suis castensibus, etiam 7
 inuito patre, donare potest, cum plena eorum admi-
 nistratio ipsi competat: Non item ex bonis aduen-
 titijs, multò minus profectitijs. Nemo tamen tene-
 tur ad restitutionem, qui accepit talia à filio, nisi pa-
 ter repetat, quia rarò præsumendum est, patrem tam
 scelerum esse in filium, vt damni vsusfructus ex ad-
 ventitijs bonis sibi compensatione fieri postulet.
 Donationes verò ex bonis profectitijs omnino irri-
 tæ sunt, studioso tamen ex 100. aureis à patre mis-
 si permittitur V. C. vt 5. in Eleemosynas expendas,
 aut ad honestam recreationem, etiam quo ad
 meretrices, eò quòd pater tunc inuitus non sit,
 quo ad rem insumptam, sed quo ad insumendi imo-
 dum.

Si magnus excessus commissus à filio in studijs,
 quoad prodigalitatem, tunc quæ filius in Academijs
 ludos insumpsit, mortuo patre in partem hæredi-
 tatis legitimam numeranda esse.

- 8 Minores natu donationes pro statu suo, & sumptus moderatos facere non prohibentur, quamvis curatores inuiti sint.
- 9 Religiosus donare non potest; nisi in extrema necessitate, nisi administrationem aliquam habeat, vel licentiam à Prælato. Prælati possunt, sed si excedant nimium, quoad consanguineos, inualida est donatio. Religiosi parochi possunt donare ex bonis parochialibus seu redditibus.
- 10 Si alicui personæ habenti administrationem bonorum, prohibitum sit donare, tali prohibitione non censetur prohibita donatio remuneratoria.
- 11 Donatio simplex Coniugi facta à coniuge, non statim firma & irrevocabilis est, sed morte donatorum confirmatur, tamen Falcidia detrahenda, & requiritur consensus Iudicis, si 500. solidos, siue 700. aut excedat. Excipe nisi in morte confirmet coniux, vel legatum sit, aut nisi intercedat venditio inter Coniuges.

Valida tamen est donatio inter Coniuges propter illico: quia Imperiales Contractus legis vim continent. Item valida est donatio inter coniuges, et qua donans non redditur pauperior; veluti si maritus prodigus, quod certò prodigere decreverit uxori donet, item valet donatio inter coniuges statim, quando donatarius non fit ditior, et si donans fiat pauperior, id est si donatio fiat ad reparationem ædium incendio absumptarum, vel causa honoris adipiscendi. Item, si vir uxori dotem remittat, vel si uxorem dotet, causa remunerationis, puta, quia iuencula seni nupsit, alioquin non est concessum, ut vir uxori dotem post nuptias constituat, quia hæc donatio

constitutio species donationis est. Vxor autem hæc potest facere; cum hæc non sit donatio mera, neque omnino domini translativa. Denique quævis donatio facta inter Coniuges firmatur iuramento.

Donatio simplex facta filiofam. à patre sub potestate eius, ante mortem reuocari potest; tradita tamen à patre & nunquam reuocata, morte patris confirmabitur. Dixi autem simpliciter: Nam quæ ob causam fit, puta in beneficii remunerationem, ad nuptias, in dotem, ad militiam, ad sacros ordines, statim valet, etiam statim valet donatio patris iuramento firmata, vel si detur vsusfructus filio ex bonis aduentitiis; item valet statim donatio facta filio emancipato, etiam ea quæ liberis fit à matre, aut auo materno.

Donatio à patre facta filio emancipato, item donatio filio sub potestate facta ob causam post mortem patris conferenda est, nisi donans expresserit, velle se, vt filius hanc partem præcipuam haberet, tamen sine diminutione legitime aliis liberis debita, idem iudicium esse debet de donatione facta filiis vel nepotibus ad Religionis ingressum; vel in patrimonii titulum ad sacros ordines suscipiendos. Simplex tamen donatio facta liberis in potestate patris constitutis, post mortem patris non est conferenda; quia censetur, vt præcipuum à patre filio relictum.

Quæ pater filio donauit ad militiam, ad studia, ad decentem sustentationem, vel beneficii remunerationem, ea conferenda non sunt, etiam quæ pater ad conuiuium Doctorale largitus est, ad primitias, ad comparandum beneficium. Ratio, quia hæc omnia pertinent aliquo modo ad decentem sustentationem & alimenta, quæ pater filio debet, & vni filiorum

Ll 5 copiosius

copiosius alteri. Quod si pater expressit, ut, quæ filio propria bona non habenti, v. c. causa studio rum transmissit, in cumulum hæreditatis conferrentur, vel in portione legitima numerarentur, deducenda nihilominus erunt necessaria alimenta, quæ ipsi etiam in domo paterna degenti, naturali iure debent sunt.

NB. Pater filium propria sufficientia bona habentem alere non cogitur.

15. Donatio facta ultra solidos 500. aurei, Cæsareo iure non subsistit, solum quo ad excessum: nam utile non debet per inutile vitari, quando utile ab inutili separari potest. iuxta l. fancimus. Ratio constitutionis est, quia non expedit Reipublicæ civis facultate donandi ad paupertatem redigatur. Excipe, si donatio fiat ad causas pias; quales res civiles Ecclesiasticis causis nullum præiudicium adferri possunt. Similiter valet donatio facta à Principe, vel Principi à privato, item donatio facta militibus à belli Duce ex spoliis; item donatio, quæ fit ob causam ad militiam, ad nuptias; item donatio remuneratoria beneficiorum; ad probandam hanc, necesse est, ut in instrumento donationis speciatim exprimat præstitum obsequium, aut meritum, tali remuneratione dignum; item valet donatio ultra 500. solidos facta filio in remissionem usufructus ex bonis adventitiis.

NB. Tamen donationem ultra 500. solidos in foro conscientia valere, donec à donatore reuocetur, aut per iudicis sententiam.

16. Donatio omnium bonorum tum præsentium, tum futurorum irrita est, (quia liberam testandi facultatem

cultatem auferret, quod iure civili indecens est, & Reipubl. perniciosum existimatur) quare si hæc ratio cesseret, donatio valebit, veluti si omnium bonorum donationem facias, reseruata tibi facultate donationem reuocandi. Omnium tamen bonorum donatio facta Ecclesiæ, vel pauperibus consistit iuxta Matth. 19. Nam ius civile pietatis officia impedire & restringere non potest. Item donatio omnium bonorum iuramento firmata, valida est, ratio; quia omnium bonorum donatio in se spectata peccatum non est, alioquin ab Ecclesia non acceptaretur. Ergo poterit iuramento firmari.

Donatio legitimè perfecta, ob magnam donatarii ingratitude[m] reuocari potest, V. C. Si manus impias in donatorem inferat; si atrocem contumeliam in eum effundat; si vitæ eius insidietur; si donatarius magna inopia pressum donatorem subleuare nolit.

Porro donatio nihilominus ob illas causas reuocari poterit, licet iuramento confirmata sit. Nam iuramentum sortitur conditionem actus, cui adiungitur. Donatio autem ex iuris dispositione hanc tacitam conditionem habet, nisi donatarius ingratus fuerit, vel nisi donatori liberis orbato, proles postea nascatur. Estque hoc ius reuocandi donationem personale, neque transit ad hæredes, sed nec ab ipso donatore contra hæredes donatarii ingrati actio moueri potest, cum sit vna ex iis, quæ ex delicto descendunt, atque ad hæredes delinquentis non transeunt, nisi lis cum delincente contestata fuerit. Nec feudum filio esse auferendum ob ingratitude[m] patris, si patri quæstio mota non fuit. adiunt Glossæ.

Donatio

NB. Donationem factam Ecclesiae non posse reuocari ob ingratitudinem Capituli vel Praelati, quia censetur facta non intuitu personarum, sed ex pietate erga Deum.

- 18 NB. Donatio si liberis inofficiosa sit, patrimonii bonorum legitimam, id est, lege debitam portionem ipsis adimens, vel minuens, etiamsi iuramento confirmata sit, reuocari potest. Ratio; cum enim beneficium reuocandae donationis in fauorem filiorum introducta sit, non potest patris iuramento tolli.

NB. Tamen plerunque inofficiosa donatio, per querelam apud iudicem institutam, reuocatur solum quatenus modum excedit, & legitimam portionem diminuit.

NB. Licet parentes gratuitis donationibus liberorum legitimas minuere non possint, posse tamen donationibus remuneratoriis, & contractibus onerosis.

NB. Etiam ascendentibus liberis, non solum descendentibus parentibus ius competere instituti querelam contra inofficiosam donationem liberorum suorum. Nam querela inofficiosa donationis introducta fuit ad similitudinem querelae inofficiosa testamenti. Hanc autem non minus ascendentibus quam descendentibus competere certum est.

- 19 Iusta causa reuocandi donationem magnae patri bonorum, est inopinata susceptio prolis. Est enim pia & iusta iuris praesumptio donatorem liberis orbem donationem magnam fecisse cum virtuali seu tacita conditione, nisi liberi nascerentur: quia nemo censetur alienos posteritati suae preferre velle. Quod si Ecclesiae ad causamque piam donatum sit, reuocari non potest ultra legitimam liberorum, (non minus quam

quàm si donator de futura liberorum natiuitate cogitans, donasset.) Etenim si in filium donatio facta fuit, & postea aliis nasis inofficiosa appareat, reuocatur tantum vsque ad legitimam. Causa autem Ecclesie non minus fauorabilis est, quam filiorum. Accedit, quod Ecclesia donatori instar filii esse censetur.

Æquitas interdum postulat, vt ad populi ædificationem, donationem Ecclesie factam, prelati ob hanc causam remittat. 20

Renunciatio hæreditatis nondum aditæ, quamuis delatæ, natiuitate liberorum non reuocatur. Ratio, quia lex illa ciuilis, cum exorbitans sit de donatione semel facta reuocanda, strictè interpretanda est de donatione propriè dicta, quæ est iuris acquisiti.

CAP. XIII.

De dote, paraphernis, donatione propter nuptias & sponsalitia largitate.

DOS, (quæ sortitur rationem, comparatione mariti contractus reciproci) datur marito ad onera matrimonii sustinenda, soluto matrimonio restituenda à marito. I

Maritus dotis dominium non habet, sed administrationem & fructus eius: vnde res dotalis alienare non potest: potest tamen eas à quouis possessore, reali etiam actione vindicare, & de iis in iudicio contendere. Dotis tamen dominium plenè ad maritum transit, si dos consistat in pecunia, & rebus vsu absumptilibus: tunc enim quasi mutui contractus interuenit, vt soluto matrimonio tantundè eiusdem generis & qualitatis restituatur. 2

Duplex est dos; aduentitia & profectitia. Hæc est, 3
quæ